

24.04.2017

Vyhodnotenie bratislavského sčítania ľudí bez domova

V Bratislave, ako v prvom meste na Slovensku, sa na sklonku minulého roka uskutočnilo sčítanie ľudí bez domova. Záverečnú správu zverejnil Inštitút pre výskum práce a rodiny, organizácia MPSVR SR, ktorý sčítanie zrealizoval v spolupráci s Magistrátom hlavného mesta SR a mimovládnyimi organizáciami.

Inštitút pre výskum práce a rodiny v záverečnej správe výskumu a sčítania spracoval podrobný prehľad zistení z dotazníkového výskumu, ktorý bol spojený so sčítaním.

„V záverečnej správe prinášame súhrnné zistenia o všetkých ľuďoch bez domova, ktorí boli sčítaní a odpovedali na otázky v dotazníku. Okrem toho sa samostatne venujeme skupine ľudí sčítaných na ulici a v nocľahárňach, ktorí sú vystavení najväčšej miere deprivácie. Následne prezentujeme zistenia o životných podmienkach ľudí sčítaných v zariadeniach, akými sú útulky a mestské ubytovne, v ktorých sme tiež mali možnosť položiť respondentom viac otázok v porovnaní s predchádzajúcou skupinou,“ objasňuje Darina Ondrušová z IVPR.

Viaceré zo zistení budú asi pre mnohých prekvapivé. Napríklad sa ukázalo, že najpočetnejšou skupinou ľudí sčítaných v zariadeniach sú pracujúci (36 %), následne poberatelia invalidného a starobného dôchodku – teda ľudia, ktorí majú zabezpečený istý typ pravidelného mesačného príjmu. Napriek tomu si nedokážu zabezpečiť stabilnejšie bývanie, keďže náklady na bývanie v Bratislave sú vysoké a sociálnych nájomných bytov nie je dost.

Odborníci z Inštitútu pre výskum práce a rodiny sa téme bezdomovectva plánujú venovať aj naďalej. „V tomto roku nás čaká práca na príprave koncepčného materiálu prevencie a riešenia bezdomovectva na národnej úrovni, pri ktorej budeme takisto spolupracovať so zástupcami viacerých ministerstiev, samospráv aj mimovládnych organizácií,“ približuje Darina Ondrušová.

Záverečná správa je zverejnená tak na webovej stránke IVPR, ako aj na stránke hlavného mesta.

Vybrané zistenia týkajúce sa ľudí bez domova v Bratislave

- V Bratislave bolo celkovo sčítaných 2 064 ľudí bez domova, z čoho bolo 1 780 dospelých a 284 detí.
- Priamo na ulici v noci sčítania prespávalo najmenej 219 osôb. O niečo menej zastúpenými miestami prenocovania boli dopravné prostriedky, vagóny, mosty, parky a poľa. V nocľahárňach v čase sčítania trávilo noc 354 ľudí. Celkovo tak v Bratislave v čase sčítania bolo bez prístrešia minimálne 593 osôb.
- Z hľadiska ETHOS typológie bezdomovectva a vylúčenia z bývania bola medzi sčítanými ľuďmi najčastejšie zastúpená kategória ETHOS 3 – (32 % ľudí bez domova), ktorá pokrýva krátkodobé ubytovanie pre ľudí bez domova (napr. v útulku, domove na pol ceste, ubytovni, krízovom stredisku), a kategória ETHOS 1 (30 % ľudí bez domova), ktorá zahŕňa ľudí žijúcich na ulici.
- Medzi ľuďmi bez domova prevažovali muži (64,5 %), osoby vo veku 25 – 49 rokov (35,7 %) a 50-64 rokov (25,8 %). Zastúpenie mladých dospelých a dospelých v dôchodkovom veku bolo nízke.
- 64 % ľudí bez domova, ktorí boli sčítaní v Bratislave, má v nej aj trvalý pobyt. Ostatní pochádzajú z rôznych kútov Slovenska - trvalý pobyt uvádzajú takmer vo všetkých okresoch a krajoch. Trvalý pobyt mimo SR malo 18 respondentov.
- V rámci Bratislavy majú ľudia bez domova trvalý pobyt najčastejšie v Petržalke (29 %). Druhým najčastejším miestom trvalého pobytu v Bratislave je Ružinov (12 %), za ktorým nasleduje Dúbravka a Staré Mesto (9 %).
- Veľká časť ľudí bez domova mala prvú skúsenosť s bezdomovectvom dávno pred rokom 2016, keď bolo zrealizované sčítanie v Bratislave. Takmer 40 % ľudí bez domova zažilo prvú skúsenosť so stratou bývania pred desiatimi rokmi alebo ešte neskôr.
- Väčšina dospelých osôb bez domova strávila detstvo s vlastnými rodičmi (66 %), v detskom domove vyrástlo približne 8 % osôb bez domova.
- Prítomnosť dlhodobého zdravotného problému uviedlo 49 % dospelých osôb. K najčastejšie uvádzaným dlhodobým zdravotným problémom patria problémy s nohami a problémy so srdcom a tlakom. Výrazné zastúpenie majú aj duševné problémy.
- Najčastejšie uvádzanou potrebou ľudí bez domova bolo získanie vlastného, alebo aspoň dočasného bývania. So značným odstupom za ňou nasledovala potreba stáleho zamestnania.
- Výskum ukázal vysokú mieru stability podmienok, za akých ľudia bez domova trávajú noci. Porovnanie spôsobu strávenia noci v čase sčítania (teda v novembri v roku 2016) a pred rokom (teda v novembri v roku 2015) ukazuje, že takmer 80 % ľudí, ktorí noc sčítania prespali v maringotke, chatke alebo garáži, prežili takto aj noc pred rokom. Spomedzi tých, ktorí noc sčítania prespali na ulici, takmer polovica (49 %) bola v noci na ulici aj pred rokom. Viac než polovica ľudí bez domova, ktorí v čase sčítania využili služby nocľahární, v nich prespala aj rok predtým. Nakoniec, v opustených budovách v noc sčítania i noc pred rokom prespávalo 42 % ľudí bez domova.
- 35 % ľudí sčítaných na ulici alebo v nocľahárňach muselo čeliť aj vážnym problémom so zabezpečením jedla, keďže v týždni, ktorý predchádzal sčítaniu, sa vyskytol minimálne jeden deň, keď nemali žiadne teplé/varené jedlo. Väčšina z nich (celkovo 26 %) nemala prístup k teplému jedlu opakovane.
- Spomedzi ľudí v zariadeniach poberalo v čase sčítania a výskumu nejaký typ sociálnej dávky 33 % dospelých osôb. Najčastejšie sa jednalo o rodičovský príspevok a prídavok na dieťa, ktoré poberalo 31 % ľudí v zariadeniach. Druhou najčastejšie uvádzanou dávkou boli invalidné dôchodky. Dávku v hmotnej núdzi poberalo 15 %. Príspevok na bývanie poberalo dokonca len 15 ľudí.
- Medzi najčastejšie príčiny straty domova patrili odchod z rodičovského domu, rozpad manželstva, vystaňovanie kvôli zadlžovaniu, odchod kvôli problémom v rodine.